

діяльності». Така трансформація системи управління повністю позбавляє вже колишні підприємства спиртової галузі будь-якої стратегічної ініціативи, розвитку елементів ринкової гнучкості і, на наш погляд, є гальмом у формуванні конкурентних засад функціонування суб'єктів ринку; тривале (упродовж кількох років) затягування й обмеження, а в ряді випадків – і «консервування» процедур банкрутства ряду підприємств, що призвело до нищення значної частки виробничого потенціалу, втрати господарських зв'язків і ринкових можливостей; обмежене фінансування державою процесів вертикальної інтеграції та диверсифікації, відсутність ефективних механізмів узгодження інтересів спиртових і горілчаних заводів; втрата потенціалу інвестиційної привабливості через перебування всіх підприємств спиртової галузі в державній власності.

Мультифункціональність галузі в умовах зростання динамічності ринкового середовища є вагомою передумовою зростання бюджетних надходжень, що повинно мотивувати державні органи управління створювати середовище для розширення господарської ініціативи підприємств та маневрування ресурсами, адаптації до запитів ринку та управління власною гнучкістю.

Отже, підвищення конкурентоспроможності галузі можливе шляхом розроблення нової Програми розвитку спиртової промисловості, яка охоплюватиме стратегічні галузеві пріоритети з достатнім рівнем обґрунтованості й відповідним фінансовим забезпеченням; розвиток ринкової активності і стратегічної ініціативи в межах галузі можливе шляхом розширення дискусії щодо «запуску» механізмів приватизації та стимулювання приватної ініціативи, що створить умови для подолання монополізму в галузі та забезпечить залучення інвестицій для прискорення процесів реструктуризації неефективних підприємств.

Тетяна ДРАКОХРУСТ

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В ПИТАННЯХ ВНУТРІШНЬОЇ ТА ЗОВНІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

В умовах економічної та політичної кризи важливими на сьогоднішній день постають проблеми недосконалості інституціональної складової державного регулювання міграційної політики, усунення яких

сприятиме проведенню системних реформ в Україні відповідно до потреб населення та з метою забезпечення національних інтересів.

Проблема актуалізується і тим, що країна фактично перебуває у стані війни. Це спричинило появу на території України великої кількості внутрішньо переміщених осіб, громадян, що проживають на тимчасово окупованій території України, та зробило прозорими східні кордони держави. Крім того, у зв'язку з розширенням кордонів Європейського Союзу та прагненням України до інтеграції в євроспільноту, питання вироблення ефективної міграційної політики набуває особливого значення.

На державне регулювання міграційних процесів впливають різноманітні чинники, які в сукупності обумовлюють формування та особливості функціонування інститутів державного регулювання міграційної політики. Разом з тим в Україні досі не визначена і чітко не оформлена інституціональна система регулювання міграційних процесів. Міжвідомчі протиріччя формуються навколо проблем: завершення нормативно-правової бази з питань міграції; поєднання функцій гуманітарного та правоохоронного характеру; розмежування функції міграційного контролю між різними відомствами, так само як і питання координації міграційної політики та співпраці з міжнародними організаціями. На сучасному етапі все більше актуалізується питання децентралізації та регіонального підходу до управління міграцією, в тому числі і в рамках транскордонної співпраці. У контексті формування інституціональної системи залишаються проблеми щодо створення скоординованого та дієвого інституціонального механізму державного регулювання міграційних процесів; міжвідомчі проблеми функціонального спрямування, що визначають порядок денний наукового завдання – створення ефективної інституціональної системи для реалізації цілісної державної міграційної політики в Україні.

Невирішеність багатьох проблем державного регулювання міграційних процесів великою мірою є наслідком відсутності належних управлінських структур, здатних розробляти та реалізовувати державну політику у сфері міграції, забезпечувати координацію діяльності центральних та місцевих органів влади, співпрацю з органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства.

Уряд України, державні структури сфери праці і зайнятості, цілком добре обізнані про серйозні проблеми неповної зайнятості та трудової міграції, які стосуються мільйонів людей. І все ж дотепер не вироблено

сталих основ міграційної політики України. Не розроблено стратегії регулювання трудових міграційних потоків, що змушена визнати й Рада національної безпеки і оборони України. Як наголошено в рішенні Ради від 19 вересня 2007 р. "Про заходи щодо подолання демографічної кризи та розвитку трудових ресурсного потенціалу України", міграційні процеси стають усе більш неконтрольованими. Державна служба зайнятості України бере участь у розробленні основ державної міграційної політики та її взаємозв'язку з концепціями зайнятості, впливає на регулювання трудової міграції та співробітництво в цій сфері з органами праці інших країн. Важливу роль у цьому процесі відіграють регіональні центри зайнятості, які беруть на себе певні соціально- демографічні дослідницькі функції. При цьому вони керуються вимогою Указу Президента України від 11 липня 2005 р. "Про вдосконалення державного регулювання у сфері зайнятості населення та ринку праці в Україні", в якому поставлене завдання забезпечувати проведення періодичних обстежень домогосподарств з питань економічної активності та трудової міграції населення.

До особливостей державного регулювання міграційних процесів в умовах збройного конфлікту на сході України слід віднести виникнення спеціальних функцій та процедур щодо внутрішньо переміщених осіб у структурах державного регулювання міграційних процесів спочатку на регіональному рівні. Зміни, що відбулися на регіональному рівні, зумовили необхідність формування інституціонального механізму державного регулювання міграційних процесів на національному рівні. Важливим елементом інституційного механізму є створення відповідних органів, що реалізують державне регулювання міграційних процесів. Зокрема, в умовах збройного конфлікту на сході України виникла необхідність створення в структурі Міністерства соціальної політики України структурного підрозділу – відділу організації соціального захисту внутрішньо переміщених осіб Управління організації соціального захисту постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій та введення посади Радника з питань внутрішньо переміщених осіб у кожному регіоні України. Врешті-решт, у квітні 2016 р. було створено профільне Міністерство з питань тимчасово окупованих територій і внутрішньо переміщених осіб, а також введено посаду віце-прем'єр-міністра з питань Антитерористичної операції і окупованих територій.

Державне регулювання міграційних процесів як зовнішніх, так і внутрішніх характеризується, з одного боку, посиленням ролі держави в

регулюванні міграційних процесів; з іншого – підвищенням ролі місцевих органів влади в умовах децентралізації державного управління, зростанням їхніх функцій прогнозування та пошуку тривалих прагматичних рішень з метою гармонізації життєвих планів мігрантів та розвитку «регіонів для поселення». Крім того, формується дієвий механізм взаємодії між органами влади і громадськими організаціями в реалізації політики щодо зовнішньої та внутрішньої міграції.

Література

1. Ярмистий Максим Миколайович. Формування та особливості функціонування інститутів державного регулювання міграційної політики України: автореф. дис ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Максим Миколайович Ярмистий . – Чернівці, 2016 . – 20 с.

2. Державне управління регіональним розвитком України : монографія / за заг. ред. В. Є. Воротіна, Я. А. Жаліпа. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.

3. Шляхи вирішення проблеми внутрішньо переміщених осіб: деякі уроки із зарубіжного досвіду. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/les/migrac_prob1-a598d.pdf .

4. Капінус О.Я. Особливості державного регулювання міграційних процесів в умовах збройного конфлікту на сході України. - Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2016-2/doc/2/208.pdf>.

Олена ДУДКІНА

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО: СУТНІСНІ ОЗНАКИ ТА МІСЦЕ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Досвід країн ЄС свідчить, що особливе місце в реалізації їх регіональної політики займає міжрегіональне та транскордонне співробітництво. Ці два поняття є досить близькими за суттю і відіграють значну роль в формуванні інноваційних підходів та застосуванні дієвих механізмів розв'язання завдань розвитку регіонів. Реалізація державної регіональної політики України, передусім, в контексті удосконалення територіальної організації влади та посилення ролі регіонів у вирішенні соціально-економічних проблем, беззаперечно вимагають врахування такого досвіду.